

СЕКЦІЯ 3

«Соціально-економічні аспекти управління якістю освіти і науки»
«Освітні інновації з позицій доступності та неперервності освіти»

УДК 338.012

ЗРОСТАННЯ РОЛІ ОСВІТИ: НАЦІОНАЛЬНІ І ОСОБИСТІСНІ АСПЕКТИ

*Падалка І.М., студентка ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут»
Науковий керівник –Петриченко В.А., асистент кафедри соціально-гуманітарних
дисциплін ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут»*

Проаналізовано стан освіти в суспільстві. Розглянуто тенденції розвитку сучасного світового освітнього простору: стан справ у країнах розвинених і таких, що розвиваються. Підходи до модернізації освіти у XXI ст.: американський і європейський варіанти.

Освіта, маргінал, парадигма, глобалізація, антропоцентризм.

Теоретики педагогіки визначають освіту як процес засвоєння знань, навчання, а також сукупність знань, здобутих у результаті систематичного навчання. Основний шлях одержання освіти — навчання у системі різних навчальних закладів, у зв'язку з чим прийнято говорити про систему освіти. При цьому не виключається значимість самоосвіти для засвоєння знань та інтелектуального розвитку людини. Побудова системи освіти, як загальної, так і спеціальної, визначається, як правило, соціально-політичними спрямуваннями суспільства і його ціннісними орієнтаціями.

Проблему зростання ролі освіти: національні і особистісні аспекти у своїх працях у різний час досліджували такі вчені як: В. Брокбенк, Дж. Парсон, Дж. Грехем, Е. Денісон, П. Дракер, С. Аржиріс, В. Савченко, В. Куценко, Д. Богиня, І. Бондар, Л. Антошкіна, О. Грішнова.

Проте, незважаючи на порівняно велику кількість праць, завдяки своїй динамічності тема освіти залишається постійно такою, що потребує додаткових досліджень, а, отже не втрачає своєї актуальності.

Таким чином, мета роботи полягає у дослідженні впливу освіти на розвиток суспільства, визначенні ролі освіти як фактора економічного зростання в сучасних умовах, обґрунтування основних шляхів вдосконалення освіти.

Для реалізації даної мети було поставлено такі завдання:

- з'ясувати значення освіти;
- висвітлити характеристику розвитку сучасного освітнього процесу;
- розглянути в чому полягає суть парадигми освіти;
- проаналізувати питання модернізації освіти;
- охарактеризувати розвиток освіти з точки зору діячів ЮНЕСКО

Об'єктом дослідження є зростання освіти в суспільстві сучасного світу.

Предметом дослідження є національні і особистісні аспекти освіти.

Згідно з поставленими завданнями спробуємо розглянути елементи проблеми такої послідовності: значення освіти, характеристика розвитку освітнього процесу та шляхи вдосконалення освіти.

Розглянемо їх детальніше.

Освіта є засобом прилучення до способу життя і способу дії суспільства, тобто до його культури в широкому розумінні слова. Дитина, а потім молода людина повинні підготуватися до тих станів і ролей, які чекають на них у дорослому житті. Найголовнішою кінцевою метою будь-якої системи освіти є відтворення.

**Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції
професорсько-викладацького складу, науковців, аспірантів і студентів
«Роль інститутів освіти та науки у формуванні інноваційної культури суспільства»**

Якщо давати характеристику тенденціям розвитку сучасного світового освітнього простору, то провідною буде щорічне зростання попиту на освіту на одну десяту у всіх країнах світу. Проте слід враховувати специфіку стану справ у промислово розвинених країнах і таких, що розвиваються. У перших можна говорити про прогрес освіти, який пов'язаний з потребами сучасної науково-технічної революції. Широке використання мікроелектроніки, робототехніки, біотехнології, все більш довершених комп'ютерів змінює характер праці і місце людини у виробничому процесі, модифікує структуру сучасних суспільств, образ життя і психологію людей. Радикально змінюється професійно-кваліфікаційний склад самодіяльного населення. Постійно зростає чисельність інженерів, працівників науки, культури, освіти, охорони здоров'я, адміністративного апарату. Чисельність висококваліфікованих фахівців, зайнятих у наукових дослідженнях і експериментальних розробках, зростає швидкими темпами. У найновітніших галузях виробництва спостерігається тенденція до зближення праці кваліфікованих робітників й інженерно-технічного персоналу, оскільки висока кваліфікація робітника передбачає тепер оволодіння значним колом загальнокультурних і професійних знань.

У розвинених країнах проблеми освіти виступають важливим аспектом соціальної стратегії. Стає очевидним, що низький професійний і загальнокультурний рівень значної частини населення, особливо молоді, загрожував би не тільки перспективам економічного зростання, а й соціальній стабільності [2]. Більшість населення західних держав її дуже цінує. Багато хто вважає, що головні вороги стабільності — малописьменні, некультурні озлоблені маргінали, які не одержали свого часу необхідної освіти. Консенсусу також сприяє й усвідомлення того, що недоліки системи освіти послаблюють конкурентоспроможність країни на міжнародній арені.

Якщо раніше система освіти в цілому була більше орієнтована на те, щоб зберегти сформоване, то тепер вона повинна готувати людей до майбутнього. На нинішньому етапі нова парадигма освіти полягає в тому, щоб не просто передавати учням і студентам конкретні знання, а навчити їх умінню адаптуватися до якісно інших умов господарювання і життєдіяльності, вбудовуватися в мінливе економічне, соціальне, культурне середовище. Люди повинні мислити, почувати, діяти інакше, ніж вони мислили, почували і діяли в індустріальну епоху. Одним із факторів впливу і тут виступає глобалізація. На Заході вже дійшли висновку, що за сучасних умов успішну кар'єру може забезпечити тільки така система освіти, яка враховує процеси глобалізації [3]. Адже випускникам ВНЗ треба буде жити і працювати у світі, де мало національних економік і культур стають все більш умовними. Далеко не кожна національна система освіти цілком відповідає цій життєвій вимозі. Так само існуюча система освіти не готова до стрімко зростаючої швидкості інновацій і технологічної перебудови, породжених новим характером розвитку науки і технологій у ХХ — на початку ХХІ ст. Проте це змінює умови життя і виживання не тільки окремих людей, а й націй у цілому.

Тому назрілі реформи в галузі освіти, її модернізація мають привести систему підготовки людей у відповідність до реальних умов існування, які швидко змінюються і які дуже складно з усією визначеністю передбачити. Освоєння технологій, що постійно оновлюються, і наукових знань потребує вміння адаптуватися до нових умов і прагнення до знаходження нових знань, чому повинна сприяти система освіти. Тому нагромадження знань буде не настільки важливим, як розвиток навчальних навичок. Питання не стільки полягає у тому, щоб пізнавати нове, а в тому, щоб навчитися вміти пізнавати нове. Фактором, що актуалізує необхідність цього вміння, є нестійкість ринку праці. Якщо призначення системи освіти — не просто поповнювати списки безробітних, то тоді вона має сприяти відмові від традиційного поділу часу на навчальний і робочий, розмежування знань і їхнього професійного використання. Тому освіта покликана давати людям не стільки спеціалізацію, скільки можливість змінювати спеціалізацію протягом життя і справлятися з економічними і соціальними перетвореннями.

СЕКЦІЯ 3

«Соціально-економічні аспекти управління якістю освіти і науки» «Освітні інновації з позицій доступності та неперервності освіти»

Фактично перед освітою XXI ст. постає найважливіше завдання: готувати учнів до постійних змін, насамперед технічних, до розуміння відносності наших знань і необхідності безупинного навчання протягом усього життя з метою адаптації зовнішньому світу, який швидко змінюється.

Багато країн не такі багаті, щоб вкладати кошти у розвиток застарілих форм навчання. Дистанційне навчання з використанням сучасних технологій коштує не так дорого, як традиційне. Однак, хоча нові технології пропонують вирішення одних завдань, вони можуть призводити до загострення інших проблем, навіть до поглиблення нерівності. Основою його виступає нове явище сучасності — комп'ютерна неграмотність. Нині посилюється небезпека того, що як у розвинених країнах, так і у тих, що розвиваються (правда, у різних пропорціях) багато людей не володіють комп'ютерною грамотністю і внаслідок цього можуть стати дискваліфікованими. А розрив за всіма показниками розвитку між найбільш і найменш комп'ютеризованими країнами збільшується зі зростаючою швидкістю.

На думку діячів ЮНЕСКО, сучасна освіта повинна спиратися на чотири принципи: вчитися бути, вчитися знати, вчитися робити й вчитися жити разом [5]. Освіта в ідеалі повинна оптимально розкривати потенціал кожної людини, надавши їй можливість реалізовувати найсильніші сторони своєї особистості. У XXI ст. серед людських якостей і здібностей особливу цінність мають гармонійний розвиток соціального і природного в людині, гуманне ставлення до людей і природи, висока екологічна, моральна й інформаційна культура, системне наукове мислення, толерантність, творче ставлення до життя, орієнтація на стійкий розвиток цивілізації. Система освіти за всіх часів і на всіх своїх рівнях виконує і найважливішу функцію виховання. У педагогіці основні суперечки ведуться навколо системи цінностей: абсолютної і релятивістської. Абсолютна система, що цілковито панувала до XX ст., обіймає такі цінності, як віра, надія, любов, совість, покаєння, спокута, вічне життя та інше. А також цінності людського суспільства: родина, колектив, школа, нація, громадянське суспільство, усе людство. Абсолютні цінності непорушні і не повинні піддаватися сумніву. Водночас вони виховують у людини відданість визначеній системі, підкорення їй, безініціативність [1].

Молодь посткомуністичних країн зіштовхнулася з новими соціальними реаліями: ринок, бізнес — середовище, розвиток центрів економічної і соціальної влади, видозмінений набір причинних взаємозв'язків. Вона не може готувати себе до майбутнього життя «взагалі», в орієнтації на умоглядні ідеали [4]. Для молодого покоління орієнтирами життєвого досвіду є ділове честолюбство, соціальні й економічні амбіції, породжувані сферою пріоритетних інтересів. Необхідно конструктивно будувати життєві плани, засвоювати культурно-практичні навички вписуватися у простір сучасних організаційних структур і т. ін. Система освіти, яка відповідає сучасним умовам, повинна допомогти зорієнтуватися і у цих питаннях.

Підбиваючи підсумки, можна сказати, що загально-цивілізаційні зміни у світі вимагають модернізації у сфері освіти кожної країни. Перехід від індустріального виробництва до науково-інформаційних технологій є головною передумовою успіху тієї чи іншої країни, необхідною умовою її конкурентоспроможності у світі. На відміну від індустріального суспільства, в інформаційному все вирішуватиме рівень розвитку особистості, уміння кожної людини працювати сучасно. Нарощування інтелектуального потенціалу як окремої людини, так і цілих держав залежить від стану освіти і науки, саме вони визначають позиції в сучасному світі.

Список літератури

1. Всемирный доклад по образованию, 2000. Право на образование: на пути к образованию для всех в течение всей жизни / ЮНЕСКО. — Париж; Москва, 2000.
2. Добрянський І. Сучасні тенденції розвитку вищої школи: соціокультурний, регіональний та особистісний аспекти // Вища шк. — 2004. — № 1.
3. Кольчугина М. «Новая экономика» — новое образование // Мировая экономика и междунар. отношения. — 2003. — № 12.
4. Майбуров И. Глобализация сферы высшего образования // Мировая экономика и междунар. отношения. — 2005. — № 3.
5. Послання 47-ї сесії міжнародної конференції ЮНЕСКО з освіти і запропоновані пріоритетні заходи щодо підвищення якості освіти для всієї молоді // Освіта України. — 2004. — № 81—82.

Проанализировано состояние образования в обществе. Рассмотрены тенденции развития современного мирового образовательного пространства: состояние дел в странах развитых и развивающихся. Подходы к модернизации образования в XXI вв.: американский и европейский варианты.

Образование, маргинал, парадигма, глобализация, антропоцентризм.

The condition of education in the society. The tendencies in the development of the modern world educational space: the state of Affairs in the countries of the developed and the developing world. Approaches to the modernization of education in the XXI century: the American and European options.

Education, the misfit, the paradigm of globalization, anthropocentrism.

INCREASE OF THE ROLE OF EDUCATION: NATIONAL AND PERSONAL ASPECTS

I.M. Padalka